

Strategisen tutkimuksen ohjelmahaut 2016 ohjelmiin valitut konsortiot

Osaavat työntekijät – menestyvät työmarkkinat

Työelämä on globaalissa murroksessa. Työn ja työurien kehitykseen vaikuttavat vääjäämättömästi muun muassa robotisaatio, digitalisaatio ja työntekijöiden osaamispohjan muutokset. Perinteiset koulutus- ja tutkintorakenteet eivät toimi parhaalla mahdollisella tavalla, vaan tarvitaan uudenlaisia, joustavia tapoja, jotka mahdollistavat oppimisen ja uuden omaksumisen kaikissa elämän vaiheissa. Teeman tutkimuksen tulisi kyetä vastaamaan haasteisiin, jotka kohdistuvat koulutuksen instituutioihin. Lisäksi tutkimuksen tulisi esittää konkreettisia ratkaisuja, joilla tulevaisuuden työelämän vaatimia taitoja voitaisiin tunnustaa ja niiden omaksumista voitaisiin edistää siten, että osaaminen ja työelämän vaatimukset kohtaisivat. Teemassa haetaan ratkaisuja siihen, miten jo olemassa olevaa tutkimustietoa voitaisiin hyödyntää koulutuksen, oppimisympäristöjen ja osaamisen kehittämisessä sekä uusien osaamistarpeiden ja tulevaisuuden ammattien ennakoinnissa.

Työmarkkinoiden pysyvä muutos edellyttää myös instituutioiden, kuten työmarkkinoiden säätelyn ja maahanmuuttopolitiikan, uudistamistarpeiden tarkastelua. Tutkimuksella myös lisätään tietoa suomalaisten kasvuyritysten merkityksestä uuden osaamisen kartuttamiselle sekä selvitetään, mitkä ovat menestyneiden kasvuyritysten taustalla olevat kriittiset tekijät. Teeman tutkimuksen tulisi esittää konkreettisia ratkaisuja, joilla uusia tulevaisuuden työelämän vaatimia taitoja voitaisiin tunnustaa ja niiden omaksumista edistää.

Osaaminen, koulutus ja tulevaisuuden työelämä

Konsortion johtaja: Roope Uusitalo, Jyväskylän yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Minna Hiillos, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu; Markku Jahnukainen, Helsingin yliopisto; Hannu-Matti Järvinen, Tampereen teknillinen yliopisto; Mika Kortelainen, VATT; Tuomas Kosonen, Palkansaajien Tutkimuslaitos; Salla Toppinen-Tanner, Työterveyslaitos

Teknologinen kehitys ja kansainvälistyminen muuttavat työn luonnetta. Muutoksiin sopeutuminen vaatii työntekijöiltä uusia kykyjä ja taitoja. Muodollisen koulutuksen tuottamien kvalifikaatioiden lisäksi käytännöllisten työelämätaitojen kuten IT-taitojen, kielitaidon sekä sosiaalisen kyvykkyyden kysyntä kasvaa. Avainkysymyksiä ovat, miten ikääntyvä työvoima pystyy sopeutumaan osaamisvaatimusten muutokseen, miten johtaminen tukee uudistumista, ja miten entistä heterogeenisemmän työvoiman erilainen osaaminen saadaan tuottavaan käyttöön. Tässä projektissa arvioimme työelämän muutosten vaikutusta erilaisten kykyjen ja taitojen kysyntään. Lisäksi pyrimme arvioimaan, mitkä kriittiset työelämätaidot puuttuvat ryhmiltä, joilla on vaikeuksia sopeutua työelämän muutoksiin. Osana projektia toteutetaan ja arvioidaan interventio, jolla työelämän avaintaitoja pyritään päivittämään.

Fiksu työ alustatalouden aikakaudella

Konsortion johtaja: Anne Kovalainen, Turun yliopisto, *konsortion johtaja*

Osahankkeiden johtajat: Mervi Hasu, Työterveyslaitos; Petri Rouvinen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Globaalin talouden muutokset sekä uusien teknologioiden ja alustojen tarjoamat mahdollisuudet muuttavat talouden dynamiikkaa ja työelämän ja yrittäjyyden sekä osaamisen ja koulutuksen välisiä yhteyksiä monin tavoin. Fiksu työ alustatalouden aikakaudella -konsortion tutkimushankkeissa tutkitaan näitä muutoksia monen tieteenalan yhteistyönä Turun yliopiston ja kahden tutkimuslaitoksen, ETLAn ja TTL:n, toimesta. Tutkimushankkeissa tarkastellaan mm. palkkatyön ja yritystoiminnan välisiä yhteyksiä, yliopistolähtöistä ja tiedeperustaista yrittäjyyttä ja yritystoimintaa, teknologian tuottamia työn sisällöllisiä muutoksia sekä maahanmuuttajien työelämään johtavia polkuja. Tavoitteena on parantaa keskinäistä tiedonkulkua, syventää

tutkimuslaitosten ja yliopiston välistä yhteistyötä ja tuottaa relevanttia tietoa päätöksentekijöille. Tutkimustieto tuodaan varhaisessa vaiheessa yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi poliittisille päättäjille, talouden ja työelämän asiantuntijoille ja päätöksentekijöille sekä muille sidosryhmille.

Ammattirakenteen muutos haastaa osaamisen

Konsortion johtaja: Rita Asplund, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Osahankkeiden johtajat: Antti Kauhanen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos; Osmo Kivinen, Turun yliopisto; Eira Viikari-Juntura, Työterveyslaitos

Globaalit trendit, kuten teknologinen muutos ja tuotannon siirto ulkomaille, muokkaavat ammattirakenteita. Ammattirakenteiden muutoksen osaamiseen liittyvät seuraukset ovat poliittisesti erittäin merkittäviä, mutta huonosti ymmärrettyjä. Tutkimuksemme paljastaa nuorten koulu- ja tutkintovalintojen sekä IT-taitovaatimusten seuraukset. Se selvittää, mitä muutoksia tarvitaan uusien taitojen hankkimisen ja entisten uudistamisen tueksi työelämässä ja sen ulkopuolella: aikuiskoulutuksessa, aktiivisissa työmarkkinatoimenpiteissä sekä ammatillisen kuntoutuksen kaltaisissa institutionaalisissa järjestelyissä. Pelkät tutkimustulokset siitä, miten ammattirakenteiden muutos haastaa nykyiset ja tulevat työelämän taitovaatimukset, eivät kuitenkaan riitä. Aiomme myös välittää löydöksemme tärkeimmille sidosryhmille varmistaaksemme, että suomalaisen työelämän muokkaamisesta vastaavat tahot saavat ymmärrettävää ja paikkansapitävää tietoa, mukaan lukien konkreettisia ratkaisuja, päätöksenteon tueksi.

Osaavan työvoiman varmistaminen sosiaali- ja terveydenhuollon murroksessa

Konsortion johtaja: Ilmo Keskimäki, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Osahankkeiden johtajat: Tarja Heponiemi, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos; Soile Juujärvi, Laurea ammattikorkeakoulu; Sari Kujala, Aalto yliopisto; Vuokko Niiranen, Itä-Suomen yliopisto; Timo Sinervo, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Työelämä on globaalissa murroksessa ja erityisen paljon haasteita tulevaisuudessa tulee kohdistumaan sosiaali- ja terveydenhuollon työhön valmisteilla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä. Lisääntyvä digitaalisuus, monikulttuurisuus, ikääntyminen ja niukenevat voimavarat tulevat muovaamaan työnteon tapoja ja työntekijöiden asemaa sekä aiheuttavat muutospaineita ammatilliseen osaamiseen. Hanke tuottaa tietopohjaa ja uusia työkaluja ratkaista näitä sosiaali- ja terveydenhuollon työelämän haasteita keskittymällä koulutukseen/elinikäiseen oppimiseen, hallintoon/johtamiseen, monikulttuurisuuteen, toimintatapoihin ja käyttäjäystävälliseen suunnitteluun sekä yhteiskehittämiseen. Hanke toteutetaan konsortion jäsenten välisenä yhteistyönä tiiviissä yhteistyössä useiden kuntien, palveluntuottajien, ministeriöiden, koulutuksen järjestäjien, alan verkostojen ja muiden toimijoiden kanssa.

Terveys hyvinvointi ja elämäntavat

Teemassa tehtävässä tutkimuksessa erityistä huomiota kiinnitetään ihmisten käyttäytymistä pysyvästi muuttaviin mekanismeihin, jotka hyödyntävät tieteellisessä tutkimuksessa viime vuosikymmeninä saatuja tuloksia. Terveysteen ja hyvinvointiin liittyvää tietoa on runsaasti tarjolla, mutta suomalaiset eivät omaksu elämäntapoihinsa liittyviä suosituksia, eikä tietoa hyvinvointia ja terveyttä edistävästä elämäntavoista osata riittävästi hyödyntää. Erilaisten ryhmien tunnistaminen, niiden kiinnostuksen kohteiden ja motivoivien tekijöiden selvittäminen ovat teeman kannalta avainasemassa. Kansainvälinen konteksti ja yhteistyö ovat tärkeitä: millaisia terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä menestyksellisiä toimenpiteitä muualla on tehty, mitä niistä on opittu ja mitä voisi siirtää tai soveltaa Suomeen.

Teemassa tehtävällä tutkimuksella lisätään tietoa siitä, miten voimavaroja voidaan siirtää sairauksien hoidosta niiden ehkäisyyn ja terveys- ja hyvinvointitiedon saaminen erilaisia ryhmiä parhaalla tavalla puhuttelevaan ja motivoivaan muotoon siten, että se omaksuttaisiin ja se muuttuisi pysyväksi hyvinvoinniksi ja terveydeksi elämänkaaren kaikissa vaiheissa. Lisäksi tutkimukseen voi sisältyä julkisen vallan vastuut ja mahdollisuudet ja eri ohjaukeinojen ja ratkaisujen vaikuttavuus ja yhteiskunnallinen hyväksyttävyyys, sekä tavat kannustaa terveellisiin elämäntapoihin ja valintoihin ja saada yksilö ottamaan enemmän vastuuta omasta terveydestään.

STOP DIABETES – tiedosta ratkaisuihin

Konsortion johtaja: Jussi Pihlajamäki, Itä-Suomen yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Pilvikki Absetz, Itä-Suomen yliopisto; Jaana Lindström, Terveysteen ja hyvinvoinnin laitos; Kaisa Poutanen, VTT Oy

Terveiden elintapojen omaksuminen ja elintapasairauksien ehkäisy on haasteellista nyky-yhteiskunnassa. Tavoitteenamme on kehittää tehokkaita yksilö- ja ympäristötason ratkaisuja, joilla voidaan tukea pysyvien, terveyttä ja hyvinvointia edistävien elintapojen omaksumista kohonneessa tyyppin 2 diabetesriskissä olevilla henkilöillä. Tutkimme, miten terveellisiä elintapoja voidaan edistää yksilöllisten, digitaalisuutta hyödyntävien ratkaisujen ja tuuppauksen eli elinympäristössä tehtyjen elintapamuutoksia helpottavien muutosten avulla. Näiden vaikutuksia elintapoihin, elintapasairauksien riskiin ja yhteiskunnan kustannuksiin tutkitaan kolmen sairaanhoitopiirin alueella vuorovaikutuksessa keskeisten terveydenhuollon toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Kiinteä yhteistyö julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa varmistaa, että kehitetyt ratkaisut integroituvat osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Näyttöön perustuvaa terveyden edistämistä työpaikoilla

Konsortion johtaja: Jaana Laitinen, Työterveyslaitos

Osahankkeiden johtajat: Kirsi Heikkilä-Tammi, Tampereen yliopisto; Antti Matti Juhani Muhos, Oulun yliopisto; Harri Oinas-Kukkonen, Oulun yliopisto; Johanna Ruusuvoori, Tampereen yliopisto; Stephanie Stock, Kölnin yliopisto

Konsortion tavoitteena on tuottaa tutkimusnäyttöperusteiset ohjeet työpaikkaterveyden edistämiseen. Työpaikat yhteistyössä työterveyshuoltojen kanssa voivat motivoida työntekijöitä terveellisiin elintapoihin työkyvyn, työstä palautumisen ja työturvallisuuden näkökulmista. Räättälöidyistä, ammatin vaatimusten ja työn kuormittavuuden kannalta optimaalisista elintavoista tarvitaan tietoa, jota analysoimme olemassa olevista aineistoista. Ohjaus, myös videovälitteisesti, on keino edistää muutosta. Tutkimme, mikä ohjauksessa edistää muutosta vaikutettaessa ryhmien muutokseen, kulttuuriin ja sosiaaliseen tukeen. Suostuttelevat teknologiat tarjoavat myös uuden mahdollisuuden. Kehitämme ja vertaamme teknologiaintervention vaikutuksia mm. ohjaukseen erityisesti mikroyrittäjien työpaikkaterveyden edistämisen vertailututkimuksessa. Arvioimista varten tutkimme pienyrityksille sopivia taloudellisia vaikutuksia kuvaavia indikaattoreita.

Osallistava terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Konsortion johtaja: Marja Vaarama, Itä-Suomen yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Pekka Rissanen, Tampereen yliopisto; Sanna Aaltonen, Nuorisotutkimusseura; Kati Närhi, Jyväskylän yliopisto; Antti Samuli Syväjärvi, Lapin yliopisto; Tarmo Valkonen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Konsortio kehittää näyttöön perustuvia, eri kohderyhmiä puhuttelevia ja kustannusvaikuttavia menetelmiä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Tutkimus kohdistuu riskiryhmiin: nuoret jotka eivät ole koulutuksessa, työssä eivätkä ammatillisessa harjoittelussa, työmarkkinatuen varassa olevat henkilöt, aikuiset turvapaikan hakijat joilla on oleskelulupa, sekä sosiaali- ja terveystalvelujen monikäyttäjät. Silti tuloksia voidaan soveltaa myös kaikille suunnattuun toimintaan. Kehitettävät mallit perustuvat kokonaisvaltaisen, mahdollistavan ja osallistavan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen konseptiin, jossa hyödynnetään sosiaalisen markkinoinnin eri menetelmiä ja integroidaan sosiaali- ja terveystalvelut osaksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Mallit kehitetään ja testataan julkisen, yksityisen ja vapaaehtoissectorin yhteistyönä kolmella sotealueella (Eksote, Siun Sote ja KS-SOTE 2020) sekä Kouvolan ja Vantaan kaupungeissa. Mallien kustannus-vaikuttavuus arvioidaan. Hanke tuottaa uutta tietoa terveys- ja hyvinvointierojen yksilöllisistä ja yhteiskunnallisista tekijöistä ja keskinäismekanismeista, sekä kehittää politiikkasuosituksia ja strategioita terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tulevaisuudessa.

Tietoisuus, ennaltaehkäisy ja varhaiset interventiot lasten ja nuorten mielenterveyden edistämässä

Konsortion johtaja: Leif Andre Sourander, Turun yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Eila Kankaanpää, Itä-Suomen yliopisto; Marja Kankaanranta, Jyväskylän yliopisto; Patrick McGrath, IWK Health Centre

Mielenterveyden ongelmat ovat taakkana sekä koko väestön hyvinvoinnille että yhteiskunnan taloudelliselle kantokyvyille. Tavoitteenamme on edistää lasten oikeutta mielen hyvinvointiin sosioekonomisesta ympäristöstä, maantieteellisestä sijainnista tai etnisestä taustasta riippumatta. Mielenterveystietoisuuden lisääminen vaikuttaa sekä lasten että aikuisten mielen hyvinvointiin. Sen edistämistä täydennetään digitaalisessa hoitoympäristössä toteutetuilla kohdennetuilla interventioilla, jotka kohdistetaan keskeisiin kehityksellisiin siirtymävaiheisiin. Tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmista mahdollisesti myöhemmin elämässä tulevia haittoja. Erityisen mielenkiinnon kohteena ovat maahanmuuttajille suunnatut palvelut. Digitaalisuus mahdollistaa palvelujen tuottamisen tasapuolisesti ja helpottaa mielen hyvinvointia edistävän käyttäytymisen omaksumista. Kokonaisuuden tavoitteena on mahdollistaa siirtymä lastensuojelusta ja erikoissairaanhoidon palveluista varhaiseen tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn.

Turvallisuus verkottuneessa maailmassa

Maailman valtiot ovat yhä vahvemmin verkottuneet toisiinsa ja maiden keskinäisriippuvuus niin taloudessa, kriisien hallinnassa kuin turvallisuudessa on entisestään lisääntynyt. Tämä riippuvuus johtaa siihen, että valtioiden, mukaan lukien Suomen, sisäinen ja ulkoinen turvallisuus ovat kietoutuneet tiukasti yhteen eikä niitä voida erottaa toisistaan.

Teemassa tehtävä tutkimus tukee turvallisuusympäristössä tapahtuvien muutosten seurantaan, analysointia ja ennakoitua sekä uudenlaisten turvallisuusriskien huomioimista. Tutkimus tuottaa tietoa, joka luo edellytyksiä valtion perustehtävien, toimintavarmuuden ja kansalaisten turvallisuuden sekä turvallisuudentunteen edistämiseen että globaalin turvallisuusympäristön ja geopolitiikan muutoksien ymmärtämiseen (ml. uudenlaiset uhat, jotka liittyvät tietoverkkoihin, tiedon jakamiseen ja kyberturvallisuuteen tai ääriryhmien toimintaan ja radikalisoitumiseen tai pandemioihin).

Tutkimuksen keskiössä ovat suomalaisen yhteiskunnan kokonaisturvallisuus, toimintavarmuus sekä reagointi- ja riskinsietokyky. Energia- ja tietointensiivisen, digitalisoituvan ja kansainvälistyvän yhteiskuntamme kansallinen huoltovarmuus nousee keskeiseen asemaan. Muita olennaisia tutkimuskohteita ovat sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden vuorovaikutus, kansalaisten turvattomuuden kokemus elämänkaaren eri vaiheissa sekä arvo- ja asenneilmapiirin muutos ja tämän muutoksen vaikutus kansallisen identiteetin, yksituumaisuuden ja demokratian kehittymiselle.

Globaalin turvallisuuden monikerroksiset rajat

Konsortion johtaja: James Scott, Itä-Suomen yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Laura Assmuth, Itä-Suomen yliopisto; Minna Jokela, Rajavartiolaitos; Pauli Kettunen, Helsingin yliopisto; Anssi Paasi, Oulun yliopisto

Alueellinen epävakaus ja monimutkainen perinteisten geopolitiittisten sekä uusien "hybridien" turvallisuusuhkien yhdistelmä korostuvat tämän päivän turvallisuustilanteessa. Suomen osalta potentiaaliset uhat aiheutuvat erityisesti Venäjän toimista geopolitiittisella areenalla, laajasta hallitsemattomasta maahanmuutosta, rajat ylittävistä rikollisuudesta ja ääriliikkeistä, mutta myös käsityksiimme turvallisuudesta ja uhkista vaikuttavasta sisäisestä sosioekonomisesta eriarvoisuudesta ja jännitteistä. Konsortion analysoi ja auttaa ratkaisemaan suomalaisen yhteiskunnan sietokyvyn keskeisiä haasteita ja lisää tietoa Suomea ja Eurooppaa käsittelevistä ajankohtaisista uhista. Tutkimus tarkastelee rajojen näkökulmasta, miten ulkoinen ja sisäinen turvallisuus kietoutuvat yhä tiiviimmin yhteen. Rajat muodostavat yhtymäkohdan kansallisten sekä laajempien valtioiden ja kulttuurien keskinäissuhteiden välille tavalla, jolla on perustava merkitys suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuteen eri tasoilla.

Faillandiasta Winlandiaan

Konsortion johtaja: Olli Varis, Aalto yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Burkhard Aufferman, Turun yliopisto; Antti Tuomas Belinskij, Itä-Suomen yliopisto; Outi Kuittinen, Demos Helsinki; Mika Marttunen, Suomen ympäristökeskus; Juha Mäkinen, Maanpuolustuskorkeakoulu; Sanna Syri, Aalto yliopisto; Veli-Pekka Tynkkynen, Helsingin yliopisto

Tervetuloa Faillandiaan! Maahan, jossa ruoka- ja energiahuolto ei toimi ja yhteiskunnan turvallisuus on sirpaleina. Vai matkustaisitko mieluummin Winlandiaan: maahan, jossa joustavat ja resilienssi suunnittelu- ja päätöksentekoprosessit ovat estäneet tällaisen katastrofin toteutumisen? Tutkimushankkeemme 'Faillandiasta Winlandiaan' tarjoaa skenaarioiden, päätösanalyysin ja yhteiskehittämisen avulla näkymän näihin molempiin tulevaisuuksiin. Hankkeemme tarkastelee, miten veteen, ruokaan ja energiaan liittyvät muutospainet sekä niihin liittyvät poliittiset päätökset vaikuttavat Suomen kokonaisturvallisuuteen. Tutkimme, kuinka mukautuvia järjestelmämme ja päätöksentekoprosessimme ovat tällaisiin riskeihin, sekä muotoilemme analyysin perusteella suosituksia ja ydinviestejä avainasemassa oleville päätöksentekijöille yhteiskuntamme eri sektoreilla. Seuraa tutkimustamme Twitterissä (@WINlandFI), syksyllä avautuvilla verkkosivuillamme sekä sosiaalisessa mediassa (#WINlandFI).

Kaupungistuva yhteiskunta

Vaikka Suomi on kaupungistunut vauhdilla, olemme kaupungistumisessa edelleen jäljessä muita läntisen Euroopan maita. Suomella on puolellaan kiinnikurojan etu. Voimme analysoida, miten kaupungistuminen on kehittynyt muissa maissa, ja hyödyntää tätä tietoa omassa kaupungistumisprosessissamme. Tutkimuksen avulla ratkaisuja haetaan muun muassa tapoihin, joilla kaupungit vastaavat asukkaiden tarpeisiin, mikä lisää niiden vetovoimaisuutta ja kilpailukykyä, miten ne tukevat innovaatioita ja miten niihin muodostuu toimivia työmarkkinoita, samoin kuin tapoihin, joilla kaupunkien vahvistuminen johtaisi ympäröivien alueiden uuden lisääntymiseen.

Tutkimuksella lisätään tietoa kaupungistumisesta ja sen vaikutuksista kaupunkien ja alueiden väliseen vuorovaikutukseen ja alueiden elinvoimaisuuteen. Näkökulmina ovat mukana muun muassa digitalisaatio ja resurssitehokkuus. Tietoa tarvitaan myös siihen, miten ja millä toimilla terveyttä ja hyvinvointia voidaan edistää ja miten mm. yhdyskuntasuunnittelu, kaavoitus- ja maankäyttöpolitiikka sekä asuntopolitiikka, verotus ja elinkeinopolitiikka vaikuttavat kaupungistumiskehitykseen. Tutkimuksella tuotetaan tietoa kaupungistumisen vaikutuksista muun muassa: miten ja missä ihmiset tulevaisuudessa asuvat; missä yhteiskunnan eri toimintojen tulisi sijaita; miten liikkuminen toteutetaan; miten sosiaaliset ja terveydelliset ongelmat muuttuvat; miten energia tuotetaan ja miten eri resursseja on saatavilla (muun muassa ilmanlaatu, puhdas vesi ja ruoka). Tarkastelussa voi mukana olla myös hajautetun ja keskitetyn yhdyskuntarakenteen piirteet kestävyden eri ulottuvuuksien näkökulmista sekä eri tavoitteiden kuten energiantuotannon ja -kulutuksen, elinkeinojen, huoltovarmuuden ja omavaraisuuden kannalta. Lisäksi huomioidaan tavat joilla väestörakenteen muutos, kotitalouksien ja elämäntapojen erilaistuminen, monipaikkaisuuden lisääntyminen, kansainvälistyminen sekä erot ihmisten arvomaailmoissa ja toimintatavoissa vaikuttavat kaupunkien kehittymiseen.

Kaupungistuminen, mobiliteetti ja maahanmuutto

Konsortion johtaja: Jussi Jauhiainen, Turun yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Aleksi Neuvonen, Demos Helsinki; Marko Peter Joas, Åbo Akademi; Timo Kauppinen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos; Panu Lehtovuori, Tampereen teknillinen yliopisto; Tuomas Martikainen, Siirtolaisuusinstituutti; Tiit Tammaru, Tarton yliopisto

Konsortio tutkii kaupungistumisen nykytilaa ja tulevaisuutta Suomessa, kestävä kehityksen mukaisia politiikkoja ja käytäntöjä Suomessa ja maahanmuuton vaikutuksia Suomen suurimmilla kaupunkiseuduilla, kuten segregaatiota ja turvapaikanhakijoiden aikatilallisia käytäntöjä. Konsortio tuottaa kansainvälisesti merkittäviä tieteellisiä julkaisuja sekä käytännön sovelluksia kaupunkiseuduille ja kaupunkipolitiikkaa varten.

MALPE-koordinaatiosta integroivaan visiointiin

Konsortion johtaja: Raine Mäntysalo, Aalto yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Simin Davoudi, Newcastle University; Juha Honkatukia, VTT Oy; Jouni Häkli, Tampereen yliopisto; Kati-Jasmin Kosonen, Tampere City Region; Kimmo Lapintie, Aalto yliopisto; Ari Nissinen, Suomen ympäristökeskus; Petter Næss, Norwegian University of Life Sciences; Joseph Ravetz, University of Manchester; Maria Ritola, Demos Helsinki; Hannu Tervo, Jyväskylän yliopisto; Jarmo Vakkuri, Tampereen yliopisto

Suomen kaupunkiseuduille on kehitetty MALPE-toimintamallia, jonka pyrkimyksenä on sovittaa valtion ja kuntien yhteistyönä maankäytön, asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinojen suunnittelunäkökulmia yhteen. Tästä mallista ponnistaen konsortio pyrkii 1) kokoavaan käsitykseen Suomen kaupungistumisproesseista ja kasautumisdynamiikoista eurooppalaiseen kehitykseen vertaillen ja tarkastellen niiden kytkentöjä kestävyteen, toimivuuteen ja elinvoimaisuuteen; 2) näkemyksellisyyteen epäselvyyksistä, jotka liittyvät poliittiseen toimijuuteen, tiedonhallintaan ja eri politiikkatoimien koordinaatioon nykyisessä MALPE-työssä sekä 3) kehittämään normatiivisia ratkaisukeinoja näihin kehityskuluihin kiinnittymiseksi. Näitä

tutkimuksellisia oivalluksia hyödyntäen konsortio pyrkii 4) kytkemään laadullisesti uutta tietoa hallintosektoreiden ja -tasojen yhteiskoordinoinnissa ja 5) tuottamaan luovan yhteiskehittelyn menetelmin politiikka- ja suunnittelusuosituksia MALPE-työhön osallistuneille kaupunkiseuduille.

Ketterä kaupunki: kansalaisen sujuva arki ja elämisen kokeileva moninaisuus

Konsortion johtaja: Helena Leino, Tampereen yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Markku Hedman, Tampereen teknillinen yliopisto; Mikael Hildén, Suomen ympäristökeskus; Liisa Häikiö, Tampereen yliopisto; Markus Laine, Tampereen yliopisto; Nina Wessberg, VTT Oy

Konsortion tutkimuksessa kaupunkilainen on keskeisin kaupunkikehittämisen ja muutoksen ajuri. Kaupunkilaisten erilaiset tavat elää, asua ja käyttää kaupunkia asettavat muutospaineita kaupunkisuunnittelulle, kiinteistökehittämiselle ja asuntomarkkinoille. Keskityimme kokeileviin ja ennakkoluulottomiin tapauksiin neljässä kaupungissa sekä virtuaalisessa maailmassa. Tavoitteena on tuottaa uusia asumis- ja täydennysrakentamiskäytäntöjä ja niihin tarvittavia vuorovaikutusmalleja. Mallinamme väliaikaistiloihin, hybridiasumiseen ja joustavaan yhteistoimintaan perustuvaa kaupunkikehittämistä. Suunnittelun designin ja arkkitehtuurin näkökulmasta tutkimuksen tavoitteena on kehittää sosiaalisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestäviä asumisen malleja, jotka vastaavat asukkaiden tarpeisiin ja ovat sovellettavissa erilaisissa kaupunkiympäristöissä.

Ilmastoneutraali ja resurssiniukka Suomi - täydennyshaku

Ilmastoneutraali ja resurssiniukka Suomi -ohjelmassa rahoitetaan tutkimusta, joka kohdistuu resurssien käytön tehokkuuden parantamiseen ja kiertotalouteen, jossa uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat kiertävät tehokkaasti ja materiaali- ja energjavirrat käytetään tarkasti. Ohjelmassa haetaan myös ratkaisuja kulutuksen, elämäntapojen ja muun inhimillisen toiminnan muutokseen tavoitteena ilmastoneutraali- ja resurssiniukka yhteiskunta. Ohjelmaan valituissa hankkeissa tutkitaan muun muassa Pohjanlahtea kestävä kehityksen alueena, kestävää, ilmastoneutraalia ja resurssitehokasta metsäbiotaloutta, sähköenergiajärjestelmän muutosta sekä uusia proteiinilähteitä.

Korkean jalostusarvon materiaalit suljetussa raaka-ainekierrossa

Konsortion johtaja: Maarit Karppinen, Aalto yliopisto

Osahankkeiden johtajat: Erja Turunen, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy; Jari Koskinen, Aalto yliopisto; Minna Lammi, Helsingin yliopisto

Hiilineutraaliin talouteen siirtyminen edellyttää muun muassa primääristen raaka-aineiden kulutuksen pienentämistä. Konsortiossa keskitytään erityisesti korkean jalostusarvon teknologioiden materiaalikiertoihin ja niiden tekemiseen entistä tehokkaammiksi. Kiertotalouden uudet mallit ja läpimurrot erityisesti ICT-, energia-, liikenne- ja hyvinvointisektoreilla ovat tarpeen, koska näiden alojen tulevaisuuden teknologiat pohjautuvat usein erittäin monimutkaisiin hybridimateriaaleihin. Monipuolinen konsortiomme tutkii ratkaisukeskeisesti suljettujen materiaalikiertojen teknologioita, kiertotalouden uusia liiketoimintamalleja ja kuluttajien toimintaa muuttuvassa kiertotaloudessa. Haluamme tehdä korkean jalostusarvon teknologioiden kiertotalousosaamisesta yhden Suomen tulevaisuuden taloudellisista keihäänkärjistä, ja hanke integroidaan politiikan ja kuluttajien päätöksentekoon laajan ja ihmiskeskeisen vuorovaikutussuunnitelmamme avulla.